

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

11. prosince 2008 *

Ve věci C-52/07,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Marknadsdomstolen (Švédsko) ze dne 2. února 2007, došlým Soudnímu dvoru dne 6. února 2007, v řízení

Kanal 5 Ltd,

TV 4 AB

proti

Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM) upa,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda senátu, R. Silva de Lapuerta (zpravodajka), E. Juhász, G. Arestis a J. Malenovský, soudci,

* Jednací jazyk: švédština.

generální advokátka: V. Trstenjak,
vedoucí soudní kanceláře: C. Strömholm, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 12. června 2008,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Kanal 5 Ltd a TV 4 AB C. Wetterem a P. Karlssonem, advokater, ve spolupráci s M. Johanssonem, jur. kand.,
- za Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM) upa A. Calissendorffem, L. Johanssonem, E. Arbrandtem, dále K. Cederlundem a M. Jonsonem, advokater,
- za polskou vládu E. Ośnieckou-Tameckou, jako zmocněnkyní,
- za vládu Spojeného království Velké Británie a Severního Irska T. Harris, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s M. Gray, barrister,

- za Komisi Evropských společenství F. Arbaultem, jako zmocněncem, ve spolupráci s U. Öbergem, avocat,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 11. září 2008,

vydává tento

Rozsudek

¹ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 82 ES.

² Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi Kanal 5 Ltd (dále jen „Kanal 5“) a TV 4 AB (dále jen „TV 4“) na jedné straně a Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM) upa (švédská organizace pro kolektivní správu autorských práv k hudebním dílům, dále jen „STIM“) na straně druhé ohledně modelu stanovení poplatků za televizní vysílání hudebních děl chráněných autorským právem uplatňovaného touto organizací.

Právní rámec

- ³ Ve Švédsku je ochrana autorských práv upravena zákonem 1960:729 o autorském právu k literárním a uměleckým dílům [lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk].
- ⁴ Podle § 42a a § 42e tohoto zákona mohou televizní společnosti užívající díla chráněná autorským právem uzavírat dohody o poskytnutí licence s organizací pro kolektivní správu autorských práv, načež jim může být uděleno obecné právo na televizní vysílání těchto děl.
- ⁵ Ustanovení § 23 zákona 1993:20 o hospodářské soutěži [konkurrenslagen (1993:20), dále jen „KL“] stanoví:

„Konkurrensverket [(švédský úřad pro ochranu hospodářské soutěže)] může podniku přikázat, aby ukončil porušování jakéhokoli zákazu stanoveného v § 6 a § 19 [KL], anebo v článcích 81 ES a 82 ES.

Pokud Konkurrensverket rozhodne o neuložení takové povinnosti, může se každý podnik dotčený porušením obrátit na Marknadsdomstolen. [...]“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 6 Kanal 5 a TV 4 jsou soukromé televizní společnosti.
- 7 STIM je sdružení, které má ve Švédsku postavení faktického monopolu na trhu zpřístupňování hudebních děl chráněných autorským právem pro účely televizního vysílání.
- 8 Členy STIM jsou autoři a vydavatelé hudebních děl.
- 9 Tito členové uzavírají s uvedeným sdružením přístupovou dohodu, kterou mu postupují právo na odměnu za veřejné provozování a provádění (provozovací práva), jakož i záznam a rozmnožování (mechanická práva) jejich děl.
- 10 Co se týče výběru poplatků z provozovacích práv, požaduje STIM od společností Kanal 5 a TV 4 poplatky odpovídající procentnímu podílu jejich příjmů plynoucích z vysílání relací určených široké veřejnosti nebo podpůrně z reklamy nebo předplatných.

- 11 Tyto procentní sazby se liší v závislosti na odvysílaném objemu hudby.
- 12 Veřejnoprávní televizní kanál Sveriges Television (dále jen „SVT“) platí STIM paušální platbu, jejíž výše je předem dohodnuta.
- 13 Společnosti Kanal 5 a TV 4 podaly v říjnu 2004 podle § 23 prvního pododstavce KL ke Konkurrensverket žádost o vydání příkazu, neboť STIM podle jejich názoru zneužívá své dominantní postavení.
- 14 Rozhodnutím ze dne 28. dubna 2005 Konkurrensverket tuto žádost zamítl, neboť podle něj neexistovaly dostatečné důvody pro zahájení šetření.
- 15 Kanal 5 a TV 4 podaly na STIM žalobu k předkládajícímu soudu podle § 23 druhého pododstavce KL.
- 16 Za těchto okolností se Marknadsdomstolen rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být článek 82 ES vykládán tak, že postup organizace pro kolektivní správu autorských práv, která má postavení faktického monopolu v členském státu a která

používá nebo uplatňuje pro komerční televizní kanály model stanovení poplatků za právo zpřístupňovat hudební díla v televizním vysílání určeném široké veřejnosti, jehož součástí je výpočet těchto poplatků jako podílu příjmů televizních kanálů z takového televizního vysílání určeného široké veřejnosti, představuje zneužití dominantního postavení?

- 2) Musí být článek 82 ES vykládán tak, že postup organizace pro kolektivní správu autorských práv, která má postavení faktického monopolu v členském státu a která používá nebo uplatňuje pro komerční televizní kanály model stanovení poplatků za právo zpřístupňovat hudební díla v televizním vysílání určeném široké veřejnosti, jehož součástí je výpočet těchto poplatků jako podílu příjmů televizních kanálů z takového televizního vysílání určeného široké veřejnosti, pokud neexistuje jasný vztah mezi příjmy a plněním poskytovaným organizací pro kolektivní správu autorských práv, tedy souhlasem s provozováním hudebních děl chráněných autorským právem, jak je běžné například ve zpravodajství nebo sportovních přenosech, a pokud dochází k nárůstu příjmů v důsledku rozvoje programových schémat, investic do technologií a řešení na míru zákazníkům, představuje zneužití dominantního postavení?

- 3) Je odpověď na první a druhou otázku dotčena tím, že je možné určit a kvantifikovat provozovaná hudební díla a jejich sledovanost?

- 4) Je odpověď na první a druhou otázku dotčena tím, že model stanovení poplatků (model založený na příjmech) není používán obdobně pro veřejnoprávní společnost?"

K předběžným otázkám*K první až třetí otázce*

- ¹⁷ Podstatou prvních tří otázek předkládajícího soudu, které je nutno zkoumat společně, je jednak to, zda okolnost, že organizace pro kolektivní správu autorských práv, která má v určitém členském státě postavení faktického monopolu na trhu zpřístupňování hudebních děl chráněných autorským právem pro účely televizního vysílání, uplatňuje ke stanovení odměny za toto plnění model, podle něž se výše těchto poplatků vypočítává na základě příjmů společností, které provozují televizní vysílání těchto děl, a na základě odvysílaného objemu hudby, představuje zneužití dominantního postavení zakázané článkem 82 ES, a jednak to, zda okolnost, že jiná metoda umožňuje přesněji zjišťovat a kvantifikovat užití zmiňovaných děl, jakož i jejich sledovanost, může mít vliv na toto posouzení.
- ¹⁸ Podle prvního pododstavce uvedeného článku je se společným trhem neslučitelné, a proto zakázané, pokud to může ovlivnit obchod mezi členskými státy, aby jeden nebo více podniků zneužívaly dominantního postavení na společném trhu nebo jeho podstatné části.
- ¹⁹ Při zkoumání, zda podnik zaujímá dominantní postavení ve smyslu čl. 82 prvního pododstavce ES, je třeba přikládat zásadní význam určení relevantního trhu a vymezení podstatné části společného trhu, kde by se daný podnik mohl případně dopustit zneužívání dominantního postavení, jež by bránilo účinné hospodářské soutěži (viz rozsudek ze dne 26. listopadu 1998, Bronner, C-7/97, Recueil, s. I-7791, bod 32).

- 20 Co se týče trhu dotčeného ve věci v původním řízení, předkládající soud uvádí, že se jedná o švédský trh zpřístupňování hudebních děl chráněných autorským právem ve Švédsku za účelem jejich televizního vysílání.
- 21 Zmíněný soud rovněž uvádí, že STIM má na tomto trhu postavení faktického monopolu.
- 22 Z toho plyne, že STIM má na trhu dotčeném ve věci v původním řízení dominantní postavení (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Bronner, bod 35), a jelikož se toto dominantní postavení vztahuje k celému území jednoho ze členských států, mohlo by se jednat o dominantní postavení v podstatné části společného trhu (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 25. června 1998, Dusseldorp a další, C-203/96, Recueil, s. I-4075, bod 60; výše uvedený rozsudek Bronner, bod 36; rozsudky ze dne 17. května 2001, TNT Traco, C-340/99, Recueil, s. I-4109, bod 43, a ze dne 22. května 2003, Connect Austria, C-462/99, Recueil, s. I-5197, bod 79).
- 23 Konečně předkládající soud upřesňuje, že je obchod mezi členskými státy ovlivněn tím, že model stanovení poplatků, o který se jedná ve věci v původním řízení, se týká provozování hudebních děl domácích i zahraničních autorů, že někteří z kupujících reklamního prostoru společností Kanal 5 a TV 4 jsou usazeni v jiných členských státech než ve Švédském království a že Kanal 5 vysílá ze Spojeného království.

- 24 Za těchto podmínek je třeba zkoumat, zda skutečnost, že STIM uplatňuje zmíněný model na Kanal 5 a TV 4, představuje zneužívání jejího dominantního postavení ve smyslu čl. 82 prvního pododstavce ES.
- 25 Pojem „zneužití“ je pojmem objektivním, jenž zahrnuje chování podniku v dominantním postavení, které je s to ovlivnit strukturu trhu, na němž již je – právě v důsledku přítomnosti tohoto podniku – stupeň hospodářské soutěže oslabený, a které za použití prostředků odlišných od těch, jež jsou používány při běžné soutěži výrobků nebo služeb na základě plnění hospodářských subjektů, brání zachování stupně hospodářské soutěže, který ještě na trhu existuje, anebo rozvoji této hospodářské soutěže (rozsudky ze dne 13. února 1979, Hoffmann-La Roche v. Komise, 85/76, Recueil, s. 461, bod 91, a ze dne 3. července 1991, AKZO v. Komise, C-62/86, Recueil, s. I-3359, bod 69).
- 26 Třebaže dominantní postavení nemůže podnik, který se v něm nachází, zbavit práva chránit vlastní obchodní zájmy, jsou-li ohroženy, a třebaže je nutné přiznat mu v přiměřeném rozsahu možnost jednat, jak uzná za vhodné, aby uvedené zájmy ochránil, nemůže být takové chování přípustné, je-li jeho konkrétním účelem posílení tohoto dominantního postavení a jeho zneužití (viz rozsudky ze dne 14. února 1978, United Brands a United Brands Continentaal v. Komise, 27/76, Recueil, s. 207, bod 189, a ze dne 16. září 2008, Sot. Lélou kai Sia a další, C-468/06 až C-478/06, Sb. rozh. s. I-7139, bod 50).
- 27 V této souvislosti je tudíž třeba zjistit, zda subjekt zaujímající takovéto postavení využil možností, které z něj vyplývají, aby získal obchodní výhody, jež by nezískal v případě skutečné a dostatečně účinné hospodářské soutěže (výše uvedený rozsudek United Brands a United Brands Continentaal v. Komise, bod 249).

- 28 Podle judikatury Soudního dvora může takovéto zneužití spočívat ve vyžadování přemrštěné ceny bez přiměřeného poměru k hospodářské hodnotě poskytnutého plnění (viz rozsudek ze dne 13. listopadu 1975, *General Motors Continental v. Komise*, 26/75, Recueil, s. 1367, bod 12, a výše uvedený rozsudek *United Brands a United Brands Continentaal v. Komise*, bod 250).
- 29 Ve věci v původním řízení je tedy třeba zkoumat, zda poplatky, které požaduje STIM, jsou v přiměřeném poměru k hospodářské hodnotě plnění poskytnutých touto organizací, která spočívají v zpřístupňování hudebních děl chráněných autorským právem, jež spravuje, televizní společností, které s ní uzavřely dohody o poskytnutí licencí.
- 30 Mají-li být tyto poplatky použity k vyplacení odměn autorům hudebních děl chráněných autorským právem za televizní vysílání těchto děl, je třeba vzít na zřetel zvláštní povahu zmíněného práva.
- 31 V této souvislosti je vhodné nalézt přiměřenou rovnováhu mezi zájmem autorů hudebních děl chráněných autorským právem na získání odměny z titulu televizního vysílání těchto děl a zájmem televizních společností na vysílání těchto děl za rozumných podmínek.

- 32 Co se týče poplatků vybíraných z titulu odměny plynoucí z autorského práva za veřejné provozování registrovaných hudebních děl na diskotéce, jejichž výše byla vypočítána na základě obratu zmíněné diskotéky, Soudní dvůr rozhodl, že tyto poplatky je třeba považovat za běžné využití autorského práva a že jejich výběr jako takový nepředstavuje zneužívání ve smyslu článku 82 ES (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 9. dubna 1987, Basset, 402/85, Recueil, s. 1747, body 15, 16, 18 a 21).
- 33 Co se týče zneužívající povahy sazby obdobných poplatků, jejichž výše rovněž odpovídala procentnímu podílu obratu diskotéky, Soudní dvůr rozhodl, že celkovou povahu těchto poplatků lze v souvislosti se zákazem vysloveným v článku 82 ES napadnout pouze tehdy, pokud by téhož legitimního cíle, kterým je ochrana zájmů autorů, skladatelů a hudebních vydavatelů, bylo možné dosáhnout prostřednictvím jiných metod, jež by zároveň nevedly ke zvýšení nákladů na správu smluv a dohled nad užíváním chráněných hudebních děl (viz rozsudek ze dne 13. července 1989, Tournier, 395/87, Recueil, s. 2521, bod 45).
- 34 Stejně tak uplatnění modelu stanovení poplatků organizací STIM, který je předmětem věci v původním řízení, nepředstavuje samo o sobě zneužití ve smyslu článku 82 ES a mělo by být v zásadě považováno za běžné využití autorského práva.
- 35 Nelze totiž popřít, že vybíráním poplatků z titulu odměny za televizní vysílání hudebních děl chráněných autorským právem sleduje STIM legitimní cíl, jímž je ochrana práv a zájmů jejích členů vůči uživatelům jejich hudebních děl (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Tournier, bod 31).

³⁶ Dále musí být tyto poplatky, které představují protiplnění za užívání hudebních děl chráněných autorským právem v televizním vysílání, zkoumány zejména s ohledem na hodnotu tohoto užívání v hospodářských vztazích.

³⁷ V tomto ohledu jsou tyto poplatky, jelikož jsou vypočítávány na základě příjmů televizních společností, v zásadě v přiměřeném poměru k hospodářské hodnotě plnění poskytovaného STIM.

³⁸ Krom toho má majitel autorského práva i jeho právní nástupci legitimní zájem na tom, aby byly poplatky za svolení provozovat dílo chráněné autorským právem vypočítávány na základě skutečného nebo pravděpodobného počtu provozování (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 18. března 1980, Coditel a další, 62/79, Recueil, s. 881, bod 13, a výše uvedený rozsudek Tournier, bod 12).

³⁹ Model stanovení poplatků používaný STIM však zohledňuje počet hudebních děl chráněných autorským právem skutečně vysílaných televizí, neboť, jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí, výše těchto poplatků se liší nejen v závislosti na příjmech televizních společností, nýbrž i na odvysílaném objemu hudby.

40 Nelze ovšem vyloučit, že za určitých okolností by použití takového modelu stanovení poplatků mohlo představovat zneužití, zejména tehdy, existuje-li jiná metoda umožňující přesněji určit a kvantifikovat užití těchto děl, jakož i jejich sledovanost, a tato metoda je s to umožnit dosažení téhož legitimního cíle ochrany zájmů autorů, skladatelů a hudebních vydavatelů, aniž by zároveň vedla k neúměrnému zvýšení nákladů na správu smluv a dohled nad užíváním hudebních děl chráněných autorským právem.

41 Na první až třetí otázku je tudíž třeba odpovědět tak, že článek 82 ES musí být vykládán v tom smyslu, že organizace pro kolektivní správu autorských práv, která má dominantní postavení na podstatné části společného trhu, toto postavení nezneužívá, jestliže z titulu odměny za televizní vysílání hudebních děl chráněných autorským právem užívá ve vztazích se soukromými televizními kanály model stanovení poplatků, podle něž výše těchto poplatků odpovídá určitému podílu příjmů těchto kanálů, za podmínky, že tento podíl je celkově úměrný objemu hudebních děl chráněných autorským právem, který skutečně je nebo může být televizí vysílán, ledaže by jiná metoda umožňovala přesnější určení a kvantifikaci užití těchto děl i jejich sledovanosti, aniž by zároveň došlo k neúměrnému zvýšení nákladů na správu smluv a dohled nad užíváním zmíněných děl.

Ke čtvrté otázce

42 Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu je to, zda okolnost, že organizace pro kolektivní správu autorských práv vypočítává poplatky vybírané z titulu odměny za televizní vysílání hudebních děl chráněných autorským právem rozdílným způsobem

podle toho, zda se jedná o soukromé televizní společnosti, nebo společnosti veřejnoprávní, představuje zneužívání dominantního postavení ve smyslu článku 82 ES.

43 Podle čl. 82 druhého pododstavce písm. c) může zneužívání spočívat zejména v uplatňování rozdílných podmínek vůči obchodním partnerům při plnění stejné povahy, čímž jsou někteří partneři znevýhodňováni v hospodářské soutěži.

44 Co se týče případného výskytu takovéto praxe ve sporu v původním řízení, přísluší předkládajícímu soudu zkoumat především to, zda STIM různým způsobem vypočítávání poplatků dlužných z titulu odměny za televizní vysílání hudebních děl chráněných autorským právem společnostmi Kanal 5 a TV 4 na jedné straně a SVT na straně druhé uplatňuje vůči těmto společnostem při plnění stejné povahy rozdílné podmínky, a dále, zda jsou uvedené [soukromé] televizní společnosti z tohoto důvodu znevýhodněny v hospodářské soutěži.

45 V rámci tohoto zkoumání musí vzít uvedený soud na zřetel zejména okolnost, že na rozdíl od společností Kanal 5 a TV 4 nemá SVT ani příjmy z reklamy, ani příjmy z předplatného, a okolnost, že poplatek dlužný SVT je vybírán bez zohlednění skutečně odvysílaného objemu hudebních děl chráněných autorským právem.

46 Krom toho musí předkládající soud ověřit i to, zda jsou společnosti Kanal 5 a TV 4, nebo jedna z nich, soutěžiteli SVT na témže trhu.

47 Konečně pro zjištění, zda skutečnost, že organizace pro kolektivní správu autorských práv vypočítává poplatky vybírané z titulu odměny za televizní vysílání hudebních děl chráněných autorským právem různými způsoby podle toho, zda se jedná o soukromé televizní společnosti, nebo společnosti veřejnoprávní, představuje zneužití ve smyslu článku 82 ES, tomuto soudu přísluší zkoumat, zda může být taková praxe objektivně odůvodněná (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek *United Brands a United Brands Continental v. Komise*, bod 184; výše uvedený rozsudek *Tournier*, body 38 a 46; rozsudek ze dne 15. března 2007, *British Airways v. Komise*, C-95/04 P, Sb. rozh. s. I-2331, bod 69, a výše uvedený rozsudek *Sot. Lélou kai Sia a další*, bod 39). Takovéto odůvodnění by mohlo vyplynout zejména z poslání a způsobů financování veřejnoprávních společností.

48 Na čtvrtou otázku je proto třeba odpovědět, že článek 82 ES musí být vykládán v tom smyslu, že organizace pro kolektivní správu autorských práv se může tím, že vypočítává poplatky vybírané z titulu odměny za televizní vysílání hudebních děl chráněných autorským právem různým způsobem podle toho, zda se jedná o soukromé televizní společnosti, nebo společnosti veřejnoprávní, dopustit zneužívání svého dominantního postavení ve smyslu zmíněného článku, jestliže vůči těmto společnostem uplatňuje rozdílné podmínky při plnění stejné povahy, a tím je znevýhodňuje v hospodářské soutěži, ledaže lze takovouto praxi objektivně odůvodnit.

K nákladům řízení

49 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 82 ES musí být vykládán v tom smyslu, že organizace pro kolektivní správu autorských práv, která má dominantní postavení na podstatné části společného trhu, toto postavení nezneužívá, jestliže z titulu odměny za televizní vysílání hudebních děl chráněných autorským právem užívá ve vztazích se soukromými televizními kanály model stanovení poplatků, podle nějž výše těchto poplatků odpovídá určitému podílu příjmů těchto kanálů, za podmínky, že tento podíl je celkově úměrný objemu hudebních děl chráněných autorským právem, který skutečně je nebo může být televizí vysílán, ledaže by jiná metoda umožňovala přesnější určení a kvantifikaci užití děl i jejich sledovanosti, aniž by zároveň došlo k neúměrnému zvýšení nákladů na správu smluv a dohled nad užíváním zmíněných děl.
- 2) Článek 82 ES musí být vykládán v tom smyslu, že organizace pro kolektivní správu autorských práv se může tím, že vypočítává poplatky vybírané z titulu odměny za televizní vysílání hudebních děl chráněných autorským právem různým způsobem podle toho, zda se jedná o soukromé televizní společnosti, nebo společnosti veřejnoprávní, dopustit zneužívání svého dominantního postavení ve smyslu zmíněného článku, jestliže vůči těmto společnostem uplatňuje rozdílné podmínky při plnění stejné povahy, a tím je znevýhodňuje v hospodářské soutěži, ledaže lze takovou praxi objektivně odůvodnit.

Podpisy.